Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2024/6820

29.11.2024

AANBEVELING VAN DE RAAD

van 21 oktober 2024

inzake het economisch, begrotings-, werkgelegenheids- en structuurbeleid van Cyprus

(C/2024/6820)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EU) 2024/1263 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2024 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad ([1]), en met name artikel 3, lid 3,

Gezien Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden ([2]), en met name artikel 6, lid 1,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad ([3]), waarbij de herstel- en veerkrachtfaciliteit ("de faciliteit") werd ingesteld, is op 19 februari 2021 in werking getreden. De faciliteit biedt de lidstaten financiële ondersteuning voor de uitvoering van hervormingen en investeringen, die worden gerealiseerd met budgettaire stimulansen door de Unie. In overeenstemming met de prioriteiten van het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid, draagt de faciliteit bij aan het economisch en sociaal herstel en de uitvoering van duurzame hervormingen en investeringen, met name hervormingen en investeringen om de groene en de digitale transitie te bevorderen en de economieën van de lidstaten veerkrachtiger te maken. Zij helpt ook de overheidsfinanciën te versterken en de groei en werkgelegenheid op middellange en lange termijn te stimuleren, de territoriale cohesie binnen de Unie te verbeteren en de verdere uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten te ondersteunen.

(2) Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad ([4]) ("de REPowerEU-verordening"), die op 27 februari 2023 is vastgesteld, heeft tot doel de Unie geleidelijk onafhankelijker te maken van de invoer van Russische fossiele brandstoffen. Dit zou moeten bijdragen tot energiezekerheid en de diversificatie van de energievoorziening van de Unie en tegelijkertijd het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, de opslagcapaciteit

([1]) PB L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) PB L 306 van 23.11.2011, blz. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Verordening (EU) 2023/435 van het Europees Parlement en de Raad van 27 februari 2023 tot wijziging van Verordening (EU) 2021/241 wat betreft REPowerEU-hoofdstukken in herstel- en veerkrachtplannen en tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1303/2013, (EU) 2021/1060 en (EU) 2021/1755 en Richtlijn 2003/87/EG (PB L 63 van 28.2.2023, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

voor energie en de energie-efficiëntie vergroten. Cyprus heeft een nieuw REPowerEU-hoofdstuk toegevoegd aan zijn nationale herstel- en veerkrachtplan om belangrijke hervormingen en investeringen te financieren die de REPowerEU-doelstellingen helpen verwezenlijken.

(3) Op 16 maart 2023 heeft de Commissie een mededeling gepubliceerd met de titel "Concurrentievermogen van de EU op lange termijn: blik op de periode na 2030", als basis voor beleidsbeslissingen en met als doel te werken aan een groeibevorderend regelgevingskader. De mededeling schetst het concurrentievermogen ten aanzien van negen elkaar versterkende aanjagers. Van die aanjagers zijn de toegang tot particulier kapitaal, onderzoek en innovatie, onderwijs en vaardigheden en een goed functionerende eengemaakte markt de belangrijkste beleidsprioriteiten voor hervormingen en investeringen met als doel de huidige productiviteitsuitdagingen aan te pakken en het concurrentievermogen van de Unie en haar lidstaten op lange termijn op te bouwen. Op 14 februari 2024 heeft de Commissie een mededeling gepubliceerd met de titel "Het jaarverslag over de eengemaakte markt en het concurrentievermogen 2024". In die mededeling worden de sterktes en zwaktes van het concurrentievermogen van de eengemaakte markt van Europa beschreven. De ontwikkelingen van het jaar worden geschetst aan de hand van de negen geselecteerde aanjagers van het concurrentievermogen.

(4) Op 21 november 2023 heeft de Commissie de jaarlijkse duurzamegroeianalyse 2024 vastgesteld en daarmee de aanzet gegeven van het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid van 2024. Op 22 maart 2024 hechtte de Europese Raad zijn goedkeuring aan de prioriteiten van de analyse voor 2024 die rond de vier dimensies van concurrerende duurzaamheid zijn geconcentreerd. Op 21 november 2023 heeft de Commissie op basis van Verordening (EU) nr. 1176/2011 ook het waarschuwingsmechanismeverslag 2024 vastgesteld, waarin zij Cyprus heeft genoemd als een van de lidstaten die mogelijk door onevenwichtigheden is geraakt of het risico loopt daardoor geraakt te worden, en waarvoor een diepgaande evaluatie nodig zou zijn. Op dezelfde datum heeft de Commissie tevens een advies vastgesteld over het ontwerpbegrotingsplan van Cyprus voor 2024. De Commissie heeft ook een aanbeveling vastgesteld voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone en een voorstel voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid voor 2024 waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd. De Raad heeft de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone ([5]) (de "aanbeveling van 2024 over de eurozone") op 12 april 2024 aangenomen en het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid op 11 maart 2024.

(5) Op 30 april 2024 is het nieuwe kader voor economische governance van de Unie in werking getreden. Het kader omvat de nieuwe Verordening (EU) 2024/1263 betreffende de doeltreffende coördinatie van het economisch beleid en betreffende het multilaterale begrotingstoezicht, de gewijzigde Verordening (EG) nr. 1467/97 van de Raad ([6]) over de bespoediging en verduidelijking van de tenuitvoerlegging van de procedure bij buitensporige tekorten en de gewijzigde Richtlijn 2011/85/EU van de Raad ([7]) betreffende voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten. De doelstellingen van het nieuwe kader voor economische governance zijn het bevorderen van gezonde en houdbare overheidsfinanciën, duurzame en inclusieve groei en veerkracht door middel van hervormingen en investeringen en het voorkomen van buitensporige overheidstekorten. Het nieuwe kader voor economische governance bevordert ook de nationale verantwoordelijkheid en heeft een grotere focus op de middellange termijn, in combinatie met een doeltreffendere en meer samenhangende handhaving. Elke lidstaat moet bij de Raad en de Commissie een nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn indienen. Een nationaal budgettair-structureel plan voor de middellange termijn bevat de budgettaire, hervormings- en investeringstoezeggingen van een lidstaat, met een planningshorizon van vier of vijf jaar, afhankelijk van de normale duur van de nationale legislatuurperiode. Het netto-uitgaventraject ([8]) van de nationale budgettair-structurele plannen voor de middellange termijn moet voldoen aan de vereisten van Verordening (EU) 2024/1263, met inbegrip van de vereisten om de overheidsschuld aan het einde van de aanpassingsperiode op een plausibel neerwaarts pad te brengen of te houden of op een prudent niveau onder 60 % van het bruto binnenlands product (bbp) te houden en om het overheidstekort op middellange termijn onder de in het Verdrag vastgelegde referentiewaarde van 3 % van het bbp te brengen en/of te houden. Indien een lidstaat zich overeenkomstig de criteria van Verordening (EU) 2024/1263 verbindt tot een relevante reeks hervormingen en investeringen, kan de aanpassingsperiode met maximaal drie jaar worden verlengd. Om de opstelling van die nationale budgettair-structurele plannen voor de middellange termijn te ondersteunen, heeft de Commissie op 21 juni 2024 richtsnoeren gepubliceerd over de informatie die de lidstaten moeten verstrekken in hun nationale budgettair-structurele plannen voor de middellange termijn en jaarlijkse voortgangsverslagen. Overeenkomstig de artikelen 5 en 36 van Verordening (EU) 2024/1263 heeft de Commissie in voorkomend geval referentiepaden en technische informatie aan de lidstaten bezorgd. De lidstaten moeten hun nationale budgettair-structurele plannen voor de middellange termijn uiterlijk op 20 september 2024 indienen, tenzij de lidstaat en de Commissie een redelijke verlenging van de termijn overeenkomen. Overeenkomstig hun nationale

([5]) Aanbeveling van de Raad van 12 april 2024 over het economisch beleid van de eurozone (PB C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Verordening (EG) nr. 1467/97 van de Raad van 7 juli 1997 over de bespoediging en verduidelijking van de tenuitvoerlegging van de procedure bij buitensporige tekorten (PB L 209 van 2.8.1997, blz. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Richtlijn 2011/85/EU van de Raad van 8 november 2011 tot vaststelling van voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten (PB L 306 van 23.11.2011, blz. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Netto-uitgaven in de zin van artikel 2, punt 2), van Verordening (EU) 2024/1263: "netto-uitgaven" zijn de overheidsuitgaven ongerekend i) rente-uitgaven; ii) discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde; iii) uitgaven voor programma's van de Unie die volledig met inkomsten uit Uniefondsen worden gefinancierd; iv) nationale uitgaven voor medefinanciering van door de Unie gefinancierde programma's; v) cyclische elementen van de uitgaven voor werkloosheidsuitkeringen, en vi) eenmalige en andere tijdelijke maatregelen.

wettelijke kaders kunnen de lidstaten hun ontwerpplannen voor de middellange termijn met hun nationale parlementen bespreken, de onafhankelijke begrotingsinstellingen vragen een advies uit te brengen en de sociale partners en andere nationale belanghebbenden raadplegen.

(6) In 2024 blijft het Europees Semester voor coördinatie van het economisch beleid evolueren in overeenstemming met de uitvoering van de faciliteit. De volledige uitvoering van de herstel- en veerkrachtplannen blijft essentieel voor de verwezenlijking van de beleidsprioriteiten in het kader van het Europees Semester, aangezien de plannen helpen bij het doeltreffend aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de problemen die zijn aangehaald in de relevante landspecifieke aanbevelingen die in de afgelopen jaren zijn gedaan. De landspecifieke aanbevelingen van 2019, 2020, 2022 en 2023 blijven onverminderd van belang voor herstel- en veerkrachtplannen die zijn herzien, bijgewerkt of gewijzigd overeenkomstig de artikelen 14, 18 en 21 van Verordening (EU) 2021/241.

(7) Op 17 mei 2021 heeft Cyprus overeenkomstig artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241 zijn herstel- en veerkrachtplan ingediend bij de Commissie. Op grond van artikel 19 van Verordening (EU) 2021/241 heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld overeenkomstig de in bijlage V bij die verordening opgenomen beoordelingsrichtsnoeren. Op 28 juli 2021 heeft de Raad zijn uitvoeringsbesluit betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Cyprus ([9]) vastgesteld, dat werd gewijzigd op 8 december 2023 op grond van artikel 18, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241 om de maximale financiële bijdrage voor niet terug te betalen financiële steun bij te werken en het REPowerEU-hoofdstuk erin op te nemen ([10]). De tranches worden vrijgegeven als de Commissie overeenkomstig artikel 24, lid 5, van Verordening (EU) 2021/241 verklaart dat Cyprus de desbetreffende in het uitvoeringsbesluit van de Raad vastgelegde mijlpalen en streefdoelen op bevredigende wijze heeft verwezenlijkt. Bevredigende verwezenlijking impliceert dat de verwezenlijking van eerdere mijlpalen en streefdoelen niet is teruggedraaid.

(8) Op 30 april 2024 heeft Cyprus zijn nationale hervormingsprogramma 2024 en zijn stabiliteitsprogramma 2024 ingediend, in overeenstemming met artikel 4, lid 1, van Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad ([11]). Overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241 weerspiegelt het nationale hervormingsprogramma 2024 ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Cyprus over de vorderingen bij de verwezenlijking van zijn herstel- en veerkrachtplan.

(9) Op 19 juni 2024 heeft de Commissie het landverslag 2024 voor Cyprus gepubliceerd. Daarin werd de vooruitgang beoordeeld die Cyprus heeft geboekt bij de uitvoering van de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen die de Raad tussen 2019 en 2023 heeft aangenomen, en werd de balans opgemaakt van de uitvoering door Cyprus van het herstel- en veerkrachtplan. Op basis van die analyse werden in het landverslag lacunes vastgesteld met betrekking tot de uitdagingen die niet of slechts gedeeltelijk worden aangepakt in het herstel- en veerkrachtplan, alsook nieuwe en opkomende uitdagingen. Ook werd de voortgang beoordeeld die Cyprus heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie inzake werkgelegenheid, vaardigheden en armoedebestrijding, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

(10) De Commissie heeft uit hoofde van artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 een diepgaande evaluatie uitgevoerd voor Cyprus. De belangrijkste bevindingen van de beoordeling door de diensten van de Commissie van macro-economische kwetsbaarheden voor Cyprus voor de toepassing van die verordening zijn gepubliceerd in maart 2024. De Commissie heeft op 19 juni 2024 geconcludeerd dat Cyprus wordt geconfronteerd met macro-economische onevenwichtigheden. Cyprus wordt met name geconfronteerd met kwetsbaarheden in verband met de particuliere, overheids- en buitenlandse schuld. Die kwetsbaarheden zijn over het algemeen afgenomen maar blijven wel van belang, terwijl het grote tekort op de lopende rekening verder is opgelopen. De schuldquote van huishoudens en niet-financiële bedrijven is blijven dalen, maar blijft hoog. De bedrijfs- en buitenlandse schuld wordt echter opgedreven door de schulden van special purpose entities, hetgeen beperkte risico's voor de binnenlandse economie met zich meebrengt. Het grote volume niet-renderende leningen van banken is de afgelopen jaren aanzienlijk gedaald, ook in 2023, en de afwikkeling van niet-renderende leningen door kredietaccepterende bedrijven zal naar verwachting helpen bij een verdere vermindering van de particuliere schuld. Niettemin zullen de scherpere financiële voorwaarden waarschijnlijk de druk op huishoudens en bedrijven met hoge schulden doen toenemen. De overheidsschuldquote neemt snel af en Cyprus zal naar verwachting in 2024 en 2025 begrotingsoverschotten aanhouden, waardoor de schuldquote verder zal dalen. Het grote tekort op de lopende rekening is in 2023 verder opgelopen, vooral door de aanhoudend grote binnenlandse vraag en de repatriëring van winsten. Verwacht wordt dat het tekort in 2024 en 2025 groot zal blijven. De zeer negatieve internationale netto-investeringspositie is in 2023 niet verbeterd en zal verslechteren tenzij de lopende rekening aanzienlijk verbetert. Er zijn uitgebreide beleidsinspanningen geleverd om de vastgestelde kwetsbaarheden aan te pakken. De

([9]) ST 10686/21 INIT en ST 10686/21 ADD 1.

([10]) Uitvoeringsbesluit van de Raad van 8 december 2023 tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit van 28 juli 2021 betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Cyprus (ST 15571/23 INIT en ST 15571/23 ADD 1).

([11]) Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid (PB L 209 van 2.8.1997, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

volledige en tijdige uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan en verdere maatregelen zullen naar verwachting helpen de uitvoer uit te breiden en de overmatige afhankelijkheid van olie-invoer te verminderen.

(11) Volgens door Eurostat gevalideerde gegevens is het overheidsoverschot van Cyprus toegenomen van 2,7 % van het bbp in 2022 tot 3,1 % in 2023, terwijl de overheidsschuld is gedaald van 85,6 % van het bbp eind 2022 tot 77,3 % eind 2023.

(12) Op 12 juli 2022 heeft de Raad aanbevolen ([12]) dat Cyprus actie onderneemt om ervoor te zorgen dat de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven in 2023 in overeenstemming is met een algemene neutrale fiscale beleidskoers ([13]), rekening houdend met de aanhoudende tijdelijke en gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het meest kwetsbaar zijn voor stijgingen van de energieprijzen en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. Tegelijkertijd werd Cyprus door de Raad aanbevolen klaar te staan om de lopende uitgaven aan te passen aan de veranderende situatie. Cyprus kreeg ook de aanbeveling om meer overheidsinvesteringen te doen voor de groene en de digitale transitie, en voor energiezekerheid in het kader van het REPowerEU-initiatief, onder meer door gebruik te maken van de faciliteit en andere Uniefondsen. Volgens ramingen van de Commissie was de begrotingskoers ([14]) in 2023 expansief (1 % van het bbp), in een context van hoge inflatie. De groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde) in 2023 leverde een grotendeels neutrale bijdrage aan de begrotingskoers van 0,2 % van het bbp op. Daarin zijn de met 0,1 % van het bbp verlaagde kosten van de gerichte noodmaatregelen voor huishoudens en bedrijven die het meest kwetsbaar zijn voor stijgingen van de energieprijzen meegerekend, alsook de met 0,2 % van het bbp verhoogde kosten voor het bieden van tijdelijke bescherming aan ontheemden uit Oekraïne. De groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven in 2023 was in overeenstemming met de aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022. In 2023 bedroegen de met niet-terugbetaalbare steun ("subsidies") uit de faciliteit en andere Uniefondsen gefinancierde uitgaven 1,3 % van het bbp. De nationaal gefinancierde investeringen bedroegen 3,2 % van het bbp in 2023, een stijging van 1,3 procentpunt ten opzichte van 2022. Cyprus financierde aanvullende investeringen via de faciliteit en andere fondsen van de Unie. Het land heeft de openbare investeringen voor de groene en de digitale transitie, en voor energiezekerheid, gefinancierd, zoals de installatie van fotovoltaïsche en warmte-isolatiesystemen in openbare gebouwen, energierenovaties in een aantal stedelijke en landelijke brandweerstations, de verbetering van de capaciteiten van de toepasselijke Cypriotische autoriteiten om brandgevaren het hoofd te bieden en de bescherming tegen de risico's voor burgers, infrastructuur en bossen te verbeteren, de digitalisering van belangrijke workflows in een aantal ministeries en centrale overheidsdiensten, en de uitbreiding van de e-toepassingsomgeving voor de planning en vergunningsverlening voor gebouwen. Die overheidsinvesteringen zijn deels gefinancierd uit de faciliteit en andere fondsen van de Unie.

(13) In het stabiliteitsprogramma 2024 wordt in het macro-economische scenario dat aan de begrotingsprognoses ten grondslag ligt, uitgegaan van een reële bbp-groei van 2,9 % in 2024 en 3,1 % in 2025, terwijl de inflatie, gemeten aan de hand van het geharmoniseerd indexcijfer van de consumptieprijzen (GICP), wordt geraamd op 2,5 % in 2024 en 2,0 % in 2025. Het overheidsoverschot neemt naar verwachting af tot 2,9 % van het bbp in 2024 en 2,8 % van het bbp in 2025, terwijl de overheidsschuldquote afneemt tot 70,6 % eind 2024 en 65,5 % eind 2025. Na 2025 zal het overheidsoverschot naar verwachting dalen tot 2,6 % van het bbp in 2026 en tot 2,1 % in 2027. Het overheidssaldo blijft gedurende de looptijd van het programma dus onder de in het Verdrag vastgelegde tekortreferentiewaarde van 3 % van het bbp. Na 2025 zal de overheidsschuldquote naar verwachting dalen tot 59,2 % van het bbp in 2026 en tot 54,2 % van het bbp in 2027.

(14) Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie zal het reële bbp groeien met 2,8 % in 2024 en 2,9 % in 2025 en zal de inflatie, gemeten aan de hand van het GICP, in 2024 2,4 % en in 2025 2,1 % bedragen.

(15) Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie zal het overheidsoverschot in 2024 2,9 % van het bbp bedragen, terwijl de overheidsschuldquote tegen eind 2024 zal dalen tot 70,6 %. Volgens de ramingen van de Commissie is de begrotingskoers in 2024 neutraal (0,0 % van het bbp).

([12]) Aanbeveling van de Raad van 12 juli 2022 over het nationale hervormingsprogramma 2022 van Cyprus en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2022 van Cyprus (PB C 334 van 1.9.2022, blz. 104).

([13]) Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie bedraagt de potentiële outputgroei op middellange termijn van Cyprus, die wordt gebruikt als maatstaf voor de begrotingskoers, in 2023 nominaal 8,5 %, op basis van de gemiddelde reële potentiële groei over tien jaar en de bbp-deflator van 2023.

([14]) De begrotingskoers wordt afgemeten aan de jaarlijkse verandering in de onderliggende begrotingssituatie van de overheid. Op basis daarvan wordt de economische impuls beoordeeld die uitgaat van het begrotingsbeleid — zowel het op nationaal niveau gefinancierde beleid als het beleid dat uit de begroting van de Unie wordt gefinancierd. De begrotingskoers wordt gemeten als het verschil tussen i) het groeipotentieel op middellange termijn en ii) de verandering in de primaire uitgaven (discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde niet meegerekend), exclusief de tijdelijke COVID-19-crisismaatregelen, maar inclusief de uitgaven gefinancierd door niet terug te betalen steun (subsidies) in het kader van de faciliteit en andere Uniefondsen.

(16) Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie zullen in 2024 uitgaven ten belope van 0,7 % van het bbp worden gefinancierd met subsidies uit hoofde van de faciliteit, tegenover 0,3 % van het bbp in 2023. De met subsidies uit hoofde van de faciliteit gefinancierde uitgaven zullen hoogwaardige investeringen en productiviteitsverhogende hervormingen mogelijk maken zonder dat dit rechtstreekse gevolgen heeft voor het overheidssaldo of de overheidsschuld van Cyprus. Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie zullen in 2024 uitgaven ten belope van 0,2 % van het bbp worden gedekt door leningen uit hoofde van de faciliteit, tegenover 0,0 % van het bbp in 2023.

(17) Op 14 juli 2023 heeft de Raad Cyprus aanbevolen ([15]) om in 2024 een gezonde begrotingssituatie aan te houden. De lidstaten is verzocht er bij het uitvoeren van hun begroting 2023 en het opstellen van hun ontwerpbegrotingsplannen voor 2024 rekening mee te houden dat de Commissie aan de Raad zou voorstellen om op een tekort gebaseerde buitensporigtekortprocedures in te leiden op basis van de begrotingsresultaten voor 2023. Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie zal het structurele saldo van Cyprus naar verwachting 2,1 % van het bbp bedragen in 2024, tegenover 1,8 % in 2023, zodat het boven het niveau blijft van de begrotingsdoelstelling van het land op middellange termijn van een structureel saldo van 0 % van het bbp. Dit is in overeenstemming met hetgeen de Raad heeft aanbevolen.

(18) Voorts heeft de Raad Cyprus aanbevolen maatregelen te nemen om de van kracht zijnde noodsteunmaatregelen voor energie zo snel mogelijk af te bouwen in 2023 en 2024. De Raad heeft voorts aanbevolen dat, indien hernieuwde stijgingen van de energieprijzen nieuwe of voortgezette steunmaatregelen vereisen, Cyprus ervoor zou moeten zorgen dat dergelijke steunmaatregelen gericht zijn op de bescherming van kwetsbare huishoudens en bedrijven, budgettair haalbaar zijn, en stimulansen voor energiebesparing behouden. Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie bedragen de nettobegrotingskosten ([16]) van de noodsteunmaatregelen voor energie naar raming 0,4 % van het bbp in 2023, 0,3 % in 2024 en 0,0 % in 2025. De lagere accijnzen op olieproducten zijn sinds maart 2024 afgeschaft en de subsidies op elektriciteitsrekeningen zullen naar verwachting in 2024 aanvankelijk behouden blijven maar in de loop van 2024 geleidelijk worden afgeschaft. De noodsteunmaatregelen voor energie zullen naar verwachting niet zo snel mogelijk worden afgebouwd in 2023 en 2024. Het risico bestaat dat dit niet in overeenstemming is met de aanbeveling van de Raad. Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie worden de begrotingskosten van noodsteunmaatregelen voor energie ter bescherming van kwetsbare huishoudens en bedrijven geraamd op 0,0 % van het bbp in 2024 (0,0 % in 2023).

(19) Daarnaast heeft de Raad Cyprus aanbevolen om nationaal gefinancierde overheidsinvesteringen in stand te houden en te zorgen voor een doeltreffende absorptie van subsidies uit hoofde van de faciliteit en van andere Uniefondsen, met name om de groene en de digitale transitie te bevorderen. Volgens de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie zullen de nationaal gefinancierde overheidsinvesteringen naar verwachting grotendeels stabiel blijven op 3,1 % van het bbp in 2024 (tegenover 3,2 % van het bbp in 2023). Dit is in overeenstemming met hetgeen de Raad heeft aanbevolen. De overheidsuitgaven die worden gefinancierd met inkomsten uit Uniefondsen, met inbegrip van subsidies uit hoofde van de faciliteit, blijven naar verwachting stabiel op 1,3 % van het bbp in 2024. Dit is het gevolg van hogere uitgaven die worden gefinancierd met subsidies uit hoofde van de faciliteit na een daling van andere Uniesubsidies na het einde van de programmeringsperiode 2014-2020 van de structuurfondsen van de Unie, waarvoor tot 2023 middelen beschikbaar waren.

(20) Op basis van de beleidsmaatregelen die op de afsluitdatum van de voorjaarsprognoses 2024 van de Commissie bekend waren en bij ongewijzigd beleid, wordt in 2025 een overheidsoverschot van 2,9 % van het bbp verwacht. De overheidsschuldquote neemt volgens het plan af tot 65,4 % eind 2025. Ook een voorzichtig fiscaal beleid moet bijdragen aan de versterking van de externe positie.

(21) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/241 en criterium 2.2 van bijlage V bij die verordening bevat het herstel- en veerkrachtplan een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen die uiterlijk in 2026 moeten zijn uitgevoerd. Verwacht wordt dat die hervormingen en investeringen helpen bij het doeltreffend aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de uitdagingen die in de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen zijn vastgesteld. Om het concurrentievermogen van Cyprus op lange termijn te stimuleren door middel van de groene en de digitale transities, en tegelijk sociale rechtvaardigheid te waarborgen, is het van essentieel belang om binnen deze krappe termijn snel werk te maken van de doeltreffende uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk. Om de toezeggingen van het herstel- en veerkrachtplan uiterlijk in augustus 2026 na te komen, is het voor Cyprus van essentieel belang de hervormingen te blijven doorvoeren en de investeringen te versnellen door de bijbehorende uitdagingen aan te gaan en voor een sterke bestuurlijke capaciteit te zorgen.

([15]) Aanbeveling van de Raad van 14 juli 2023 over het nationale hervormingsprogramma 2023 van Cyprus en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2023 van Cyprus (PB C 312 van 1.9.2023, blz. 116).

([16]) Het cijfer geeft het niveau weer van de jaarlijkse begrotingskosten van die maatregelen, inclusief inkomsten en uitgaven en, in voorkomend geval, ongerekend de inkomsten uit belastingen op uitzonderlijke winsten van energieleveranciers.

(22) In het kader van de tussentijdse evaluatie van de cohesiebeleidsprogramma's moet Cyprus overeenkomstig artikel 18 van Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad ([17]) elk programma ondersteund door het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO), het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+), het Cohesiefonds en het Fonds voor een rechtvaardige transitie uiterlijk in maart 2025 toetsen aan onder meer de uitdagingen zoals benoemd in de landspecifieke aanbevelingen 2024, en zijn nationale energie- en klimaatplan. Die toetsing vormt de basis voor de definitieve toewijzing van de financiering van de Unie die in elk programma is opgenomen. Hoewel Cyprus vooruitgang heeft geboekt bij de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's en de Europese pijler van sociale rechten, blijven er uitdagingen bestaan, alsmede sociaal-economische verschillen tussen stedelijke en niet-stedelijke gebieden. Het is van cruciaal belang om de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's te versnellen. Bovendien is het van belang om de bestuurlijke capaciteit van de lokale overheden te waarborgen in afwachting van de voor 1 juli 2024 geplande wetgevingshervorming van Cyprus bij het lokale bestuur. De in het cohesiebeleidsprogramma "Thalia" overeengekomen prioriteiten blijven relevant. Een groter gebruik van hernieuwbare energie, opslagoplossingen en de verbetering van de energie-efficiëntie en het stedelijk vervoer zijn cruciaal voor de groene transitie. Het waterbeheer, met name de behandeling van afvalwater, moet worden verbeterd om te voldoen aan Richtlijn 91/271/EEG van de Raad ([18]). Vooruitgang naar een circulaire economie op het gebied van afvalbeheer blijft van cruciaal belang en vereist verbeteringen bij recycling en afvalvermindering. Investeringen in de activering op de arbeidsmarkt en de sociale integratie van kwetsbare groepen moeten verder worden uitgevoerd. De uitvoering van individuele leerrekeningen en de Europese kindergarantie blijft belangrijk. Voorts blijven investeringen in hoogwaardige en betaalbare diensten voor langdurige zorg en sociale huisvesting een prioriteit. Ook moeten de inspanningen voor de aanpak van energiearmoede en de ontwikkeling van de sociale economie worden voortgezet. In het kader van de tussentijdse evaluatie van het cohesiebeleidsprogramma "Thalia" is meer aandacht nodig voor de steeds dringendere behoeften op het gebied van preventie van en paraatheid voor risico's in verband met de klimaatverandering. Cyprus kan ook gebruikmaken van het platform voor strategische technologieën voor Europa, dat is vastgesteld bij Verordening (EU) 2024/795 van het Europees Parlement en de Raad ([19]), om de energietransitie te ondersteunen met schone en hulpbronnenefficiënte technologie, waaronder nettonultechnologie.

(23) Naast de economische en sociale uitdagingen die in het herstel- en veerkrachtplan en andere Uniefondsen aan bod komen, wordt Cyprus geconfronteerd met verscheidene extra uitdagingen in verband met het bestuur van staatsondernemingen, onderwijsresultaten, discrepanties tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden, de uitrol van hernieuwbare energiebronnen, de uitbreiding en modernisering van het elektriciteitsnet en de aanpassing aan de klimaatverandering.

(24) Een goed functionerend en concurrerend ondernemingsklimaat is van cruciaal belang voor economische efficiëntie en groei. In dit verband voldoet het bestuur van staatsondernemingen in Cyprus niet volledig aan de internationale normen. De afgelopen jaren is een aantal beleidsmaatregelen ingevoerd om het financiële toezicht op publieke entiteiten te verbeteren, maar het gebrek aan een volledige inventaris en een regelmatige rapportageverplichting beperkt de effectieve prestatiemonitoring en planning van staatsondernemingen. Bovendien blijven belangrijke aspecten van corporate-governancepraktijken ontoereikend, zoals de op verdiensten gebaseerde benoeming van raden van bestuur, eigendomsbeleid, prestatiegericht beheer, transparantie en verantwoordingsplicht voor financiële prestaties. In die context bestaat er bezorgdheid over de kwaliteit en de prijzen van diensten in sectoren die worden gedomineerd door staatsondernemingen, zoals de elektriciteitssector.

(25) De zeer zwakke prestaties van Cyprus in het onderzoek van het Programme for International Student Assessment (PISA) 2022 tonen aan dat ondermaatse prestaties op het gebied van basisvaardigheden (d.w.z. geletterdheid, rekenen en wetenschap) een grote uitdaging vormen. Ondanks de formeel voldoende kwalificaties van onderwijzend personeel is de permanente opleiding van leerkrachten, waaronder op competenties gebaseerde onderwijs- en leermethoden, ontoereikend. In 2021 waren de meeste kandidaat-leerkrachten niet geslaagd voor het examen om te worden benoemd. Het onderwijsstelsel heeft de onderwijsmiddelen onvoldoende beoordeeld en aangepast aan de behoeften van de studenten, waardoor zij de sleutelcompetenties niet voldoende kunnen ontwikkelen. Op de arbeidsmarkt komen discrepanties tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden steeds vaker voor, en de deelname aan programma's voor beroepsonderwijs en -opleidingen blijft aanzienlijk lager dan het Uniegemiddelde. Die lage deelname houdt verband met zowel capaciteitsbeperkingen als een beperkte aantrekkelijkheid, aangezien de meeste scholen voor beroepsonderwijs en -opleidingen zich in stedelijke gebieden bevinden (wat het voor studenten die op het platteland wonen moeilijk maakt zich in te schrijven) en de meeste leerlingen een sterke voorkeur hebben om in plaats daarvan tertiair onderwijs te volgen. Volwasseneneducatie heeft een beperkt potentieel om deze situatie te

([17]) Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([18]) Richtlijn 91/271/EEG van de Raad van 21 mei 1991 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater (PB L 135 van 30.5.1991, blz. 40, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1991/271/oj).

([19]) Verordening (EU) 2024/795 van het Europees Parlement en de Raad van 29 februari 2024 tot oprichting van het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP) en tot wijziging van Richtlijn 2003/87/EG en Verordeningen (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 en (EU) 2021/241 (PB L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

verbeteren, aangezien het percentage volwassenen tussen de 25 en 64 jaar dat in de voorafgaande twaalf maanden aan leeractiviteiten had deelgenomen in 2022 28,3 % bedroeg (tegenover 39,5 % in de Unie). Dit is een aanzienlijke daling ten opzichte van 44,8 % in 2016 en ondermijnt het potentieel van Cyprus om zijn economische concurrentievermogen te verbeteren.

(26) Ondanks de aanzienlijke stappen die zijn gezet om de uitrol van hernieuwbare energie te versnellen, blijven er aanzienlijke uitdagingen bestaan. Hernieuwbare energie was in 2022 goed voor slechts 17 % van de elektriciteitsmix van Cyprus. Dit ligt nog steeds aanzienlijk onder de doelstelling van 31,5 % hernieuwbare elektriciteitsopwekking uiterlijk 2030, zoals aangegeven door Cyprus in het ontwerp van het nationaal energie- en klimaatplan. Omdat Cyprus afhankelijk is van aardolieproducten, die volledig worden ingevoerd en aan meer dan 80 % van de energiebehoefte voldoen, blijft het land kwetsbaar voor schommelingen in de mondiale energieprijzen. Er blijven aanzienlijke uitdagingen bestaan bij de modernisering en uitbreiding van het bestaande elektriciteitsnet om de uitrol van hernieuwbare energiebronnen op te vangen. Cyprus kampt met aanzienlijke capaciteitsbelemmeringen voor het elektriciteitsnet op korte termijn om een stijging van hernieuwbare energie op te vangen, wat leidt tot terugkerende tekorten. Dit blijkt duidelijk uit de officiële gegevens van de Cypriotische energiereguleringsinstantie. Eind november 2023 had het Cypriotische systeem in totaal 782,57 MW aan operationele installaties voor hernieuwbare energie, waarvan 157,50 MW windenergie, 625,93 MW fotovoltaïsche energie en 9,15 MW biomassa-energie. Tegelijkertijd heeft de energiereguleringsinstantie bouwvergunningen goedgekeurd voor een totaal van 2 383 MW aan hernieuwbare-energieprojecten. Een overkoepelende strategie voor energieopslag zou de flexibiliteit en de voorzieningsstabiliteit kunnen vergroten en de kosten van de op- en afschaling van conventionele energiecentrales kunnen verlagen.

(27) Cyprus staat voor verschillende uitdagingen bij de inspanningen om de weerbaarheid tegenklimaatverandering aan te pakken, zoals een zwak institutioneel kader voor de aanpassing aan de klimaatverandering en een gebrek aan duurzame waterbeheerpraktijken ter ondersteuning van veerkrachtige landbouw. Het land is duidelijk kwetsbaar voor klimaatverandering en het nationale aanpassingsbeleid en de nationale aanpassingsmaatregelen zijn onvoldoende ontwikkeld. Cyprus lijdt onder lage neerslagniveaus en hoge temperaturen, wat mee bijdraagt tot de hoogste waterstress in de Unie. Hoewel de Cypriotische landbouw profijt trekt uit steeds waterefficiëntere irrigatiesystemen, heeft de sector nog steeds het grootste waterverbruik vanwege een aanzienlijk verlies aan watervoorraden in ontoereikende distributie- en opslagnetwerken. Bovendien heeft de sector al te kampen met de gevolgen van de klimaatverandering, zoals bodemaantasting en woestijnvorming, wat leidt tot lagere gewasopbrengsten. Doeltreffend waterbeheer, doeltreffende wateropslag en het gebruik van waterefficiënte gewassen worden van het grootste belang. De antropogene druk op habitats en ecosystemen, met name in kustgebieden, verergert de situatie. De huidige aanpak van het land ten aanzien van de aanpassing aan de klimaatverandering blijft grotendeels niet-bindend. Dit vraagt om betere institutionele regelingen om de klimaatbestendigheid en het concurrentievermogen op lange termijn te versterken.

(28) Aangezien de economieën van de lidstaten van de eurozone in hoge mate met elkaar zijn verweven en zij collectief bijdragen tot de werking van de economische en monetaire unie, heeft de Raad in 2024 de lidstaten van de eurozone aanbevolen actie te ondernemen, onder meer door middel van hun herstel- en veerkrachtplannen, teneinde uitvoering te geven aan de aanbeveling van 2024 over de eurozone. Voor Cyprus dragen de aanbevelingen 1, 2, 3 en 4 bij tot de uitvoering van de eerste, tweede, derde en vierde aanbeveling die zijn vastgesteld in de aanbeveling van 2024 over de eurozone.

(29) In het licht van de diepgaande evaluatie van de Commissie en conclusies betreffende het bestaan van onevenwichtigheden zijn de aanbevelingen op grond van artikel 6 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 in aanbeveling 1 weergegeven. Het in aanbeveling 1 bedoelde beleid helpt om kwetsbaarheden in verband met overheids- en externe schulden aan te pakken. Het in aanbeveling 4 bedoelde beleid draagt bij om aanbeveling 1 aan te pakken door de vraag naar energie-invoer te verminderen en door te helpen de externe balans te verbeteren. Aanbeveling 1 draagt bij tot zowel de aanpak van onevenwichtigheden als de uitvoering van de aanbeveling van 2024 over de eurozone, in overeenstemming met overweging 28,

BEVEELT AAN dat Cyprus in 2024 en 2025 de volgende acties onderneemt:

1. het budgettair-structurele plan voor de middellange termijn tijdig indienen; in overeenstemming met de vereisten van het hervormde stabiliteits- en groeipact de groei van de netto-uitgaven ([20]) in 2025 beperken tot een percentage waarmee, onder meer, de overheidsschuld op de middellange termijn op een plausibel neerwaarts traject komt en vast wordt gehouden aan de in het Verdrag vastgelegde referentiewaarde van 3 % van het bbp;

([20]) Op grond van artikel 2, punt 2), van Verordening (EU) 2024/1263 wordt onder "netto-uitgaven" verstaan: de overheidsuitgaven ongerekend rente-uitgaven, discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde, uitgaven voor programma's van de Unie die volledig met inkomsten uit Uniefondsen worden gefinancierd, nationale uitgaven voor medefinanciering van door de Unie gefinancierde programma's, cyclische elementen van de uitgaven voor werkloosheidsuitkeringen, en eenmalige en andere tijdelijke maatregelen.

2. de bestuurlijke capaciteit versterken om het herstel- en veerkrachtplan te beheren, investeringen te versnellen en de vaart erin te houden bij de uitvoering van hervormingen; de bijbehorende uitdagingen aanpakken teneinde een verdere snelle en effectieve uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, met inbegrip van het REPowerEU-hoofdstuk, mogelijk te maken, en ervoor zorgen dat de hervormingen en investeringen uiterlijk in augustus 2026 worden voltooid; de uitvoering van de cohesiebeleidsprogramma's versnellen; in het kader van de tussentijdse evaluatie van die programma's blijven focussen op de overeengekomen prioriteiten, actie ondernemen om de behoeften met betrekking tot preventie van en paraatheid voor de risico's in verband met klimaatverandering beter aan te pakken en tegelijkertijd aandacht besteden aan de mogelijkheden die het platform voor strategische technologieën voor Europa biedt om het concurrentievermogen te verbeteren;
3. het concurrentievermogen van de economie versterken door de inspanningen te versnellen om het bestuur van staatsondernemingen beter met de internationale normen te laten overeenkomen en vaardigheidsniveaus en onderwijsresultaten verder te verbeteren; permanente opleidingen van leerkrachten verbeteren en de onevenwichtigheden tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt aanpakken door de capaciteit en de aantrekkelijkheid van programma's voor beroepsonderwijs en -opleidingen verder te verbeteren en volwasseneneducatie te bevorderen;
4. het net en de opslag moderniseren en uitbreiden om een stijgend aandeel hernieuwbare energie op te vangen; de uitvoering van maatregelen voor de aanpassing aan de klimaatverandering verbeteren door de nadruk te leggen op het bevorderen van het institutionele kader voor klimaatadaptatie en duurzame waterbeheerpraktijken in de landbouw toe te passen.

Gedaan te Luxemburg, 21 oktober 2024.

Voor de Raad

De voorzitter

NAGY I.